

nomabb
eskát.

és társa.

szivonata

er szerint össze
ideghantalmak,
erioez fájdalomk,
k, közzvény és
nagy sikerrel
attatik Dr Behr
egő, esukló és
fülzugásnál. A
külöleg haszná-
nálási utasítással

ta-r gyártnyit
Julius Brittners
n utazást vizs-

aban.

a kapható: Deb-
Magyarországon.

ban

öl, modern

telére.

Y Á R.

tek

e ellen

és ápolja, a
a korpa kép-
k természetes
védi a meg-

haj öszilése
len, mely a
és a haj nő-
hajkenőcs he-

ir a hajtalaj
a haj, korpa
sejmosó szel,

os!
kopaszodástól
TE hajjezes
SSANTE haj-
mek hölgyek-
ságaik miatt

aban, vá-
Nyiry

Szerkesztőség és kiadó hivatal
Hely: SIMONFFY-ház a város-
házával szemben
HIRDETÉMÉNYEK.
előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szellemi részét illető
minden közlemények ide intézendők
Bérmontetlen levelek csak ismert kezektől
fogadhatók el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.
A SZABADELVŐ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:	
Egész évre	10 frt — kr
Félévre	5 frt —
Negyedévre	2 frt 50
Egy óra	1 frt —

Hirdetési díj:

Öt-hasábopestisorozszeri beiktatásért 5 kr
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyilttré 4 hasábo pestisorót 20 kr.

XI. évfolyam. 1884.

Debreczen. Szerda, aug. 13.

158. szám

A holnapi nap.

Ismét alkalma nyílik a polgárságnak a legszebb jogok egyikét gyakorolni, ismét alkalma nyílik, hogy szavaival a közügy előmozdításához, a közös munkálásához járulhasson.

Hogy Debreczen városnak milyen férfiakra van szüksége, azt tudja, érzi a város minden polgára; s kétszeresen kell hogy érezze most, midőn a tisztújítás küszöbén állva, egy oly nagy fontosságú és mélyre ható dolog van előtte.

Városi képviselők választása mindenkor fontos dolog, annál inkább fontos most, midőn alig néhány napra, a tisztújítás következik.

És ha ezen szempontból vesszük fel a dolgot, akkor a polgárságnak holnap a választási urnánál megjelenni, nem csak joga, hanem kötelessége is; mert, hogy milyen lesz az a tisztviselői kar, az a holnapi naptól függ, ha a holnap megválasztandó férfiak olyanok lesznek, a kiknek a város jóléte, boldogsága szívükön fekszik, a kik előtt a közügy szent, a kik megválasztásukkal rájuk rótt kötelességeket hiven teljesíteni képezik: akkor nyugodtan nézhetünk a tisztújítás elé is, mert ott bizonyára az ilyen elemek felzárkóznak s egyáltalában nem lesz okunk aggódni a város jövője felett.

De ha a város polgárságát ezen választásoknál, a közönyösség vagy az elégtelenség vezeti, ha szenvedélytől elvakítva, kicsinyes érdekeknek hódol, úgy eltévelytetve a célt, s úgy lehet veszélybe sodorja a közjót is.

Hiszen tudjuk jól, hogy elégedetlenek mindig voltak, vannak és lesznek. De midőn a polgár a választási urnához lép, ne a szenvedély vezesse lépteit, — ne az emberi gyarlóság legyen tanácsadója, hanem az a tudat, hogy első polgári kötelessége a közös jót előmozdítani.

Azért hát legyen a holnapi választás, a higgadt megfontolás kifolyása, le-

gyen a szenvedélytől ment, józan politika győzelmi ünnepe. Ne vonja ki magát egy polgára sem a városnak kicsinyes okok miatt, de ne is hagyja magát félrevezetettnek senki nagy hangú frázisok, s beteljesíthetlen ígéretek által.

És ha felül tud emelkedni a szenvedélyen; ha nyugodtan áttekinti azon névsort, melyet mi állítottunk össze: lehetetlen, hogy arra a meggyőződésre ne jutna, miszerint nincsen ott egyetlen egy sem, a ki meg nem érdemelné azon helyet melyre kijelöltük; a ki teljes életében nem a város javára, boldogítására törekedett.

Felemelt fővel, nyugodt lélekkel közelítünk a választási urnához, mert jelöltjeink mindenike méltó arra, hogy a város atyái között helyet foglaljon, mert midőn őket kijelöltük nem párt szenvedély uralta cselekedettünk, hanem városunk jövőjéért boldogságára függesztünk szemünket.

Könyörömadományok az árvizkárosultak számára. A belügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök a következő körrendeletet illetőleg felhívást intézte az ország összes törvényhatóságaihoz: Ujabb csapás érte az ország területének egy részét. A Tisza, Szamos, Kraszna, Tur és Batár folyamok eddig még ily magasságban nem jelentkeztek árja Szatmármegye legvirágzóbb vidékeit borította el hullámaival, és semmi sem tette meg a legszebb reményekre jogosító terméseket. A beérkezett hivatalos jelentések szerint az árvíz 80 község határát borította el — A kárvallottak első pillanatnyi szükségleteiről O császári és Apostoli királyi Fellegelők nagylelkű adományai és a kormány kötelességszerű intézkedései folytán gondoskodva lett ugyan és a kormány továbbra is meg fogja tenni, mit e részben kötelessége parancsol: de tekintve a kárvallottak nagy számát és az ezeket ért igen nagy összegekre menő károkat, működése a veszteségek pótlására ki nem terjedhet, és ezt még részben is csak nagylelkű embertársai segítségével teheti. Ezért fordulok a nemeslelkű magyar közönségnek általam többször igénybe vett és soha meg nem tagadtott könyörületeségéhez és az önhibájukon kívül szenvedők nevében kérem, hogy adományaikkal segítségnek anyagilag tönkretjuttat honfitársaikon és eny-

hítsek azok fájdalmait. A legesekelebb adomány is könnyíteni fog a szenvedők helyzetén és részükről hálás köszönettel fogadtatni. Bizalommal fordulok a törvényhatóságokhoz s meg vagyok győződve, hogy jelen felhívásomat a legszebb körben terjeszteti fogja és saját hatáskörében mindent megteendő, hogy az a legsikeresebb eredményre vezethessen. A begyűjtött könyörömadományok bevétele nélkül a végleges eredmények időnkint a belügyminiszteriumhoz lesznek beszolgáltatandók. Kelt Budapesten, 1884. évi július hó 31-én. Tisza, s. k.

Tisza biztosító társaság.

A Tisza biztosító-társulat bukásának történetéről igen részletes és nagyérdekű adatokat vett a „Pesti Napló”, mely egyidejűleg való közlés végett hozzánk is beküldött: A cikk alább következik.

A Tisza biztosító-társaság 1872-ben az alapítási szedélyek évről-évre bujább tényészetű emlékeztetése korszakának utolsó évében és azon stádiumán alapították, melyre közvetlen már 1873-ban a kiábrándulásnak, az új alapítók halomra bukásának és azon ismeretes óriási válságnak kelle bekövetkeznie, mely a legszilidabb vállalatoknak is megrendítésével s az üzletvilágban általánosan oly rázkódásokkal volt egybekötve, hogy annak káros következményei maig is érezhetők.

A „Tisza” igen gyakorlati egészséges alapokon lett létre hozva az alapítók által, — részvényei nem egyes üzerek, bankárok s pénzintézeteknél tömegesen, hanem főleg a Tiszavidék, a magyar Alföld nagy- és kisbirtokosainál, városi polgárainál egészen megoszoiva lettek elhelyezve oly célzattal, hogy ezek a biztosítás terén egy széles körű társulati érdekeltségbe bevonassanak. Ennek lehet tulajdonítani, hogy az új vállalat a válság által el nem sodortatott, sőt szerencsés időkben a kétségtelenül nagy virágzásra is juthatott volna.

Azonban — nem lehet elítélteni — már az alapításnál és az első berendezésnél nagy hibák követettek el; a társaság első alakulatánál jelzőleg üzletre vállalkozott s e célra aránytalan nagy költségekkel szervezkedett; e vállalat csakhamar kivételatlenné mutatkozván az erre fordított minden nagy áldozat kárba ment; s mellette általában az első szervezkedés túlságos költségekkel történt, mely semmi arányban nem állott az alapítási költségekhez, sőt részben az alapítási költségekhez is meghaladta; a megkezdett üzleti működés rohamosan elég nagy,

de rossz üzletet csinált, és mindezen tényezők már az első üzleti év végével azon eredményre vezettek, hogy midőn még csak alig hetedfél ezer részvény volt a tizezerből befizetve, az 1873-ik évi mérlegben a befizetett alaptőkének 40%-a elvesztettnek mutatkozott, úgy hogy a 100 forintos részvények 60 forintra redukáltak, sőt e mellett a mérlegben igen jelentékeny összegű kétes kintlevőség hagyott fenn.

A következő 1874-ik évben a társaság új kormányzatot, illetőleg új ügyvezetést nyert, ezen és a következő évek jelentései mutatják, mily nehézségekkel kellett e kormányzatnak küzdenie, ennek kellett a társaság vagyoniállományát tisztázni, a társaságot egészen átszervezni; a rossz kezdet bonyodalmaiból való kibontakozás éveken keresztül elhúzódott; a részvénytőkét kézzelt pénzkészlet nagy része 1872. és 1873-ik években tíz éves kölcsönökre levén kiadva, e miatt folytonos pénzhány uralkodott, nem hogy megfelelő pénzkészlet lett volna arra, hogy az átszervezéssel kapcsolatban az üzlet megfelelő arányban fejleszthessék; ezért a kormányzat csak korlátolt körben mozgathatott, s a kezdet hibáin is okulva, az elemi üzletágakban csekély ugyan, de szolid üzletet csinált, az életbiztosítási üzlet csekély állományát pedig, melynek fejlesztésére megfelelő pénzerővel nem rendelkezett, egy részben, t. i. a csoportos biztosítási ágazatban beszüntette, a többi részben pedig a Haza biztosító banknak viszonzbiztosításába átadta.

Legnagyobb szerencsétlensége a társaságnak az volt, hogy mivel nagyszámú részvényaláírók a részvénytöke befizetését megtagadták s erre őket a közgyűlés határozatából bírni uton kellett kényszeríteni, ezek a társaságnak elkeseredett ellenségeivé, üldözőivé lettek, ezek úgy, mint az átszervezésnél szükségkép elbocsáttatni kellett számos hivatalnokok (kiket szakértelem nélkül a nepofizmus rakott volt be) az ország minden vidékén a társaságot rágalmazták, rendszeresen dekreditáltak, s ezzel a társulat közregeinek, ügynökeinek működését részint akadályozták, részint lehetetlenné tették, ebből azon mindvégig sajnosan érzett helyzet állott elő, hogy maguk az intézet részvényesei — a kik pedig a vállalatot épen a biztosítás terén egy érdekeltségbe való egyesülés céljából alapították — biztosításaiikkal attól távol maradtak és e miatt természetesen a nagy közönség körében is a bizalom megnyerte rendkívül meglehetősen, pedig a Tisza, biztosított feleivel szemben, minden kötelezettségeinek pontosan és korrekt szoliditással felelt meg folyvást.

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

A TERMÉSZET A NÉPHITBEN,

tekintettel a dobsinai babonákra és népmondákra.

Irta: SZOJKA GYULA.

Az általános néphit szerint minden embernek van csillaga. Ehez van fűzve boldogsága. Ha lefut, boldogságának is vége. Élet-telen tárgyakká is változtatja a néphit a csillagokat. A rejtett kincsek, a melyeket a törpék, a nixek, a kigyók és a sárkányok őriznek vagy az embereknek adnak, nappal szénre, porra, falevellé vagy más értéktelen dolgokká változnak át. Ezen nappali átváltozásuk, valamint azon körülmény, hogy a föld alatt gondolja a néphit, a csillagokra vall, a melyek lementőkör a föld alá merülni látszanak. Azon helyet, a hol elrejtett kincs van, fény jelzi. Ezek mind jellemző vonások, a melyeknek jelentése azonban a régi hitregékkel veszendőbe ment.

A fészék, a villám, a mennydörgés, a szivárvány is mind nyertek megszemélyesítést a népek babonáiban és mythosáiban. A második elem, a tűz, jelentékeny szerepet visz minden nép hitregéjében és babonáiban. Alkalmas is rá. Egy elemnek nincsen oly élesen különvált, jótékony vagy káros hatása. Míg a többi u. n. elemeknek és természeti tüneményeknek közelfekvő okát látja az ember, a tűz csaknem a semmiből látszik eredni; míg a többi elemek nehezen egyesíthető tömegekből állanak, a tűz látszólag élő, a közeli tárgyakat elérni kívánó és möhön nyaldosó lángokból áll. Ebből könnyen érthető a tűz személyi alakja. A tűz kétféle

hatására, a jótékonyra és károsra, vezethető vissza a jó és gonosz szellemek dualistikus rendszere is. A tűzből eredő jó szellem, mint teremtő és életű, egy lett a jótékony napistennel. A tűz káros hatásáról egész csapatja szülemlett a romboló, pusztító, gonosz szellemeknek. Számos nép a tüzet istenként imádta és imádja ma is. Régi tüzimádásra vall a mi népünk hitében is számos vonás. Óseinknél szent volt a tűzhely. Tűzvész alkalmával kenyeret, húsvétit tojást, háromszíni maeskát dobtak a lángokba a tűz szellemének megengesztelésére. Azon bűnök, a melyeket a papnak nem akartak meggyónni, hogy könnyítsenek lelkükön, a kályhának sugták meg.

A tüzimádással áll kapcsolatban a lidéreztüzek vagy bolygótüzekről való hit is. Nagyon sok az erre vonatkozó babona. A bolygótüzek ide-oda lobogásukkal rossz útra, mocsárba, veszedelembé csalják a vándort. Kájd egyenként, majd többet magukkal mutatkoznak. Ha kezet nyújtanak egymásnak, kezők ég és füstöl. Különösen őszszel és télen mutatkoznak, este és éjjel faluba nem mennek, mindig megkerülgetik. Rendesen el-kárhozott lelkek emberakkal; valami bűnört bűnhődnek, lopásért, csalásért, határhamisításért stb. Van köztük jó, van gonosz. Csak azt, a ki sértette őket, bántják. Az embernek, ha kéri, munkához vagy haza világítanak, azért pedig jutalmat várnak, u. m. kenyérmorzsat, lisztet, garast vagy a mit legjobban szeretnek, fekete tyukot. — A róluk szóló ősmertebb népregék közül elmondok egyet-kettőt.

Egy ember lakadalomból hazafelé igyekezett, jó késő volt. A mint az utban eső lápon átkelében van, elől is, hátul is, jobbra is, balra is lidéreztüzek lobognak. Félre

akarják esalni De vándorunk ismeri a bolygó szellemek csaláságát. Nem néz sem jobbra, sem balra, csak meggyen egyenesen. Végre a lángoskák egyike nagyon is közelében uralkodott. „Megfoglak gondolni, sapkáját gyorsan rácsapja és megfogja. Midőn zsákmányával haza ér, hát csak azt látja, hogy egy piciny kis holt gyermek, Végig fut emberünkön a borzalom. Fogja, viszi és visszahajítja a gyermeket a lápba. Es ez volt a legjobb, amit tehetett, mert széles tűzáradat-ként már is a sárkában rohantak a szellemek. Fatva visszafutott és szerencsésére még elég korán érte el a házat. A keresztes ajtó mögé ugrott és evvel megvált mentve.

Egy másik ember szintén bolygótüzet fogott és hazavitte. Midőn leteszi, egyszerre csak látja, hogy a lidérez halálfevé változott. A mint ablakot nyitott, a koponya ezen magától kigorult.

Egy falu végén bolygótüz jelent meg éjjelente. A mint már szeretnek okosodni az iskolamesterek, azon falu tanítója is kétségbe vonta a lidérez tüz voltát. Vakmerően utjában állott és rákiáltott: „Miféle tűz vagy?” Jókora arculapásban csattanó választ kapott: „Gondolj magad kivoltával! En a magam tüze vagyok.”

Ennyi a sokból. A füstnek is van mondai szerepe. Egyik babona azt tartja, hogy a füst lepleben tartja bevonulását a pestis.

A milyen nagy szerep jutott a néphitben a tűznek, ép oly nagy az, a melyet ellenségének a víznek tulajdonítanak a különböző hitregék és babonák. A tenger, a folyók, a patakok és források vagy magok is élő szellemények, vagy legalább lakóhelyei a szellemeknek. Nixek, habléányok, vizirémek stb. lakoznak bennük, fenekükön mesés kincsek rejlenek és csodás szépségű kristálypaloták

tündökölnek stb. — Itt említem azt a borzalmas külsejű vízembert (Bossermoon), a kivel rémítgetik a dobsinai gyermekeket, hogy a pataktól távol tartásák.

A régiek előtt a víz mint ilyen szent volt, mert benne visszatükröződött az ég; a víz hasonmása az égnek, maga egy másik — alsó — ég, égi lények hazája. A ki a vízbe köp, az Uristennek köp szemébe. Sok hegyi tórol azt hiszik, hogy a beléje dobott kö vihart kelt. Más tavak víze felzavarodik, ha a közönségben haláleset van beállóban. Némely tö rendes időközökben emberáldozatokat kíván s ezt az emberáldozatot nem adja ki többé soha. Van azonban a víznek gyógyító, sőt életadó ereje is. Magát az ember életét is a vízből származtatják. Itt minálunk a gyermekeket a patakból hozza a bába.

A negyedik elem, a föld, szintén istenség s mint ilyen előtény. A régiek azt hívték, hogy a föld, ha ütök, sir, panaszodik és vérzik. A hazába visszatérve, a honi földet megsokolták. Esküvésnél fejükre földet vettek; egybekeléséknél a földet hívták fel tanúul. Mint a kályhára, úgy a földre is bízták a titkokat.

De a föld felületénél a néphit szerint sokkal gazdagabb a föld belseje, egész külön világ, gazdagabb a felsőnél. A mint a vízekről azt tartja sok munda, hogy feneküket csupa arany, ezüst és más kincs lepi. — A mi a visszatükröződő csillagokra vall, — úgy a földnek is a belsejében mondai kincsek rejlenek, megannyi égboltról a földre sülyedt csillagok. Ezen hitből erednek a földalatti folyosókról szóló mondák, a mely folyosókon át ama kincsekhez eljuthat a szerencsés halandó. Azonkívül a földbelsejét az elkarhózott lakóhelyeül tekintti a néphit (pokol).

(Folyt. köv.)

Ily nehéz helyzetben vette át a társulat ügyeinek vezetését azon igazgatóság, mely aztán a felszámolásra lépésig működött 1876-ban, midőn a kereskedelmi törvény életbeléptetésével, kapcsolatban annak követelményei szerint, az alapszabályok átváltoztatva lettek, s a kormányzat is új tagokból alakította, ennek szintén nem volt, nem lehetett az előző válságos évek után ezéjja az üzletet minden áron terjeszteni, s ez által a reá bizott érdekeket kockáztatni, ellenkezőleg fáradozásai oda irányultak, hogy az üzletet minőségileg javítsa, azt okserüen, szilárd üzleti elvek szerint elővigyázatosan fejlessze.

Ez elvek alkalmazása mellett az elemi üzletágakban lassankint folytonos előhaladás mutatkozott.

Ez időben — 1877 elején — került szónyegre a Haza életbiztosító és költségtérítési társaság felépítése, ez intézet a Tiszát kiadta meg az összes életbiztosítási állományának átvételével; a Tiszát a korábbi vezérigazgatója, Herman József, ki egyik legjelesebb szakembernek volt elismerve, beható tanulmányozás után feltétlenül ajánlotta az üzletet igazgatóságának, kimutatta, hogy a csoportos biztosítási üzlet (melylyel már maga a Tiszta siker nélkül tett kísérletet) át nem vehető ugyan, mert nem népszerű, nehezen fejleszhető, sok költségbe kerül, de a többi önálló egyes biztosítások társasága, mely közel 9 millió forintnyi állományt foglalt magában, bizvást átvethető, jó és rozskockázatokból áll, de a megfelelő díjtartaléka meg van, s ha összerakható és fejlesztendő lesz, biztos jövőre nyújt kilátást, hiszen az ily nagy üzletnek összeszerzése évek munkájába, száz ezrekbe kerülne, aztán annak kezelésére, vitelére a Tiszának kész hivatalnokai szervezete és ügynöki hálózata van s így azon óriási regie — mely a díjbevételeket a Hazánál terhelte — majd egészen elcsik.

De a díjtartalék körül felmerült azon kétely, hogy az nem a kereskedelmi törvény szerinti értékekben van elhelyezve; azonban üzleti szakemberek és jogi tekintélyek erre azon véleményre adták, hogy a kereskedelmi törvény — mint bármely más törvény — visszaható erővel nem bírhatván, valamint a Haza e törvény hatálya előtt a díjtartalék befektetésére szerzett ingatlanait, a budapesti házait, megtarthatta, úgy azokat a díjtartalék fedezetéül szolgáló vagyon gyanánt a Tiszta is átvetheti; különben nincsen is a törvényben, sem az életbiztosítási szabályzatban oly valami átmeneti intézkedés, mely azt rendelné, hogy biztosító társaságok azon ingatlanait, melyekbe a díjtartalékok fektették — azonnal, vagy valamely szabott időre pénzzé tessék, s a törvényben speciálkált értékeké átváltoztatni tartozzanak.

Megkötötték tehát az üzlet „viszontbiztosítási szerződés” alakjában, mely szerint a Tiszta a Hazának speciálfeje és numerice kimutatott, hatályban volt életbiztosításait, viszontbiztosításba helyezi, átvette, nemcsak, hanem a biztosított felek irányában is közvetlenül magára vállalta a szerződésekben foglalt kötelezettségeket teljesítését, tehát arra is kötelezte magát, hogy a feleknek — kiváságukra — a Haza kötvényeit saját kötvényeivel kicserélni fogja, viszont a kiszámított másfél millió forint díjtartalék fedezetére szolgált vagyont tulajdonjoggal magára átruházta, s birtokba vette, egyszersmind megbízást vállalt a Haza felszámolási üzletének keresztvitelére; e szerződés mindkét társaság közgyűlése által elfogadtatott.

Ez idő óta hét év folyt le, s most már rá lehet mutatni, hogy a Tiszát ez üzlet át-

vételé juttatta a bukáshoz, pedig éppen ettől várta előmenetelét, gyarapodását s talán felvirágzását.

Mihelyt a szerződés megkötöttet, a biztosított feleknek egy része (nem nagy része, pedig erre országosan kiterjedt hajszák működött) a felszámolásban lépett a Haza ellen indított hírlapi igazgatóság, megperkeső emberek lármái által félrevezetve, saját érdekeik félreismerésével, a helyett, hogy akár a viszontbiztosításba megnyugodtak, akár kötvényeiket a Tiszánál kicserélték volna a Hazát, részben pedig Tiszát is perkel támadták meg szerződésük megszüntetése, befizetett díjaik visszatérítése iránt; e perekben az első bíróság a felszámoláshalépis — s azzal kapcsolatban üzletének a Tiszára átruházása — s a díjtartalék átadása folytán a Hazát szerződés-szegőnek nyilvánította, s az összes befizetett díjak visszatérítésében elmarasztalta; a királyi tábla ugyan másképp ítélte ugyan, de a kuria csakugyan az első bíróság nézetét fogadta el, a szerint döntött, s ezzel természetesen a Haza csödbe hajtatott.

Nem ide tartozik ezen ítélet felet bírálókat írni, de helyén van megjegyezni, miszerint ez ítéleteknek gyakorlati következménye az, hogy — noha üzletét megszüntetni, lebonyolítani, felszámolni, s vagyonát felosztani minden körülmények közt minden kereskedői társaságnak, biztosító-társaságnak is joga van, — egy biztosító-társaság a maga üzleteit számolás útján soha le nem bonyolíthatja, legalább az életbiztosítási üzletet nem, mert ez a folytonosság természetével bírván, mihelyt félbeszakasztatik az aktu meglévő állományt annak díjtartalékával a szerződés szerinti természetesen lejáratosig vezető, és lebonyolításához juttatni lehetetlen, ha tehát ezen aktuális üzletet sem „viszontbiztosításba” nem adhatja, sem át nem „ruházhatja” mivel „annak díjtartalékát el nem idegenítheti” különben a biztosított t. felekkel szemben szerződésszegőnek tekintetik, s teljes díjvisszatérítésre köteleztetik: akkor a felszámolás helyett csödbe kell mennie, mert nincs oly biztosító társaság a világon, mely e kötelezettségnek megfelelően; no hát ez a dolog természet szerint képtelenség, mindenesetre nagy háza a törvénynek, hogy az idevonatkozó speciális viszonyokról nem rendelkezik.

A Haza csödbejutásával a Tiszának a felszámolás vitelére nyert megbízása megszűnt, s ezzel az ügy békés lebonyolítás is lehetlenné lett, s habár a bíróságok által a Tiszát mint elismert jóhiszemű szerződő fél irányában a feleknek csakis visszavásárláshoz való joga ítéltetett meg, — a mire pedig ez már eleve per nélkül is készen nyilatkozott — és habár felmentették mindazon tömérdek végrehajtási és más megtámadások alól, melyek a Haza hitelezői által üldözöttek, mégis ezen üldözöttek által a Tiszának kiszámíthatatlan mérvű anyagi, és erkölcsi károsodást okoztak.

De e mellett megtámadatott a Tiszta a csödbejutott Haza tömegmondoká által is a „viszontbiztosítási szerződés érvénytelenítése” s a Hazától átvett vagyon visszaadása iránt, noha ennek a biztosított felek legnagyobb részével időközben megtörtént rendezés (kötvény kicserélés, visszavásárlás) után már semmi értelme nem lehetett; s ezéjja csak az volt, hogy a Tiszta ezen pernek a budapesti házakra kieszközöltött feljegyzései által az ezek feletti rendelkezésben s hitelek felhasználásában (melyre pedig a folyamában volt visszavásárlások teljesítéséhez nélkülözhetlen szüksége vala) megakadályoztasák s egyezségi áldozatokra szorították; e

per aztán 1882-ben csakugyan egyezséggel intéztetett el, a midőn végre aztán a viszontbiztosítási szerződés teljesen lebonyolítva lett az által, hogy a Tiszta azon biztosított feleket is, kik hozzá át nem léptek, hanem a csödtömegnél kívánták jogaikat érvényesíteni, a hatályban állott kötvényekre nézve visszavásárlási igényeik tekintetében kielégítette.

Önként érthető, hogy e bonyadalokkal való hosszú és nehéz küzdelem a Tiszának a mellett, hogy tömérdek költségbe került, nem csak az üzletének vitelére s terjesztésére volt egészen elszábotzó hatással, sőt azon sajnos eredményt jel, hogy az átvett biztosítási állomány a tömegesen igénybe vett visszavásárlások folytán 9 millióról 2 1/2 millióra lecsökkent.

Mindenen fátumokhoz járult még az is, hogy 1879-ben külföldről behozott nagy tölékkel új biztosító intézetek keletkeztek, ezek az üzletszerzésre szánt pénzparázslással oly versenyt idéztek elő, melylyel a régi dugszdag intézetek megküzdeni alig bírtak; a Viktoria nem sokára megbukott, a Pesti biztosító intézetnek a Foncière-rel, a North british and Mercantile nek a Magyar-Francoziával fuzionálni kellett, ma már nyilvánosan, lapokban is beszéd tárgya, hogy a Foncière és Magyar-Francozia is egyesülni fog; ki gondolhatott arra, hogy a Tiszta, egy provinciális szerény vállalat, önállólag fennmaradni bírjon ez új órában? igen, de nem kereshetett, nem nyerhetett menedéket füzében akkor, midőn erre az alkalom nyitva állt, mert vagyonának nagy részével a Haza-csőd telekkönyvi perfeljegyzés által lebilincselve kellett tettehellenül vesztelnie.

Miután tehát az 1880—1882-ik évek folyamán a társaság vesztesége 189,950 fitra emelkedett — mely az alaptökének már majd felét elérte — az igazgatóság kényszerülve látta magát az 1883-iki közgyűlésnek a felszámolásra lépést ajánlani, ez elfogadtatott, s a felszámolási művelet 1884. jan. 1-jével megkezdett, és jun. 3-án, tehát félévén át váratlan kedvező eredménnyel folytatott, mert ezalatt a felszámoló bizottság: összes vezér- és főügynököseit, beszámolóját után, békésen felosztatta, összes viszontbiztosítási egybekötöttéit legheszb rendben lebonyolította, a tüzbiztosítási egész jelentékeny üzletét levezető érdeménnyel elhelyezte, s ezzel a társaság legnagyobb számú hitelezőit kielégítette, úgy hogy csupán az életbiztosítási üzlet, a díjtartalék fedezetéül szolgáló vagyon összetartása mellett maradt fenn közvetlen lebonyolításra, melynek állománya már a felszámolásra csak mintegy 1 600,000 forinttal vétetett át, ez állományból ama hat hónap folyamán, visszavásárlások után szerencsésen lebonyolított 494,791 fit 34 kr, tehát az összes állománynak közel egy harmadrésze.

A felszámoló bizottságnak ezen nyomon a tisztességes lebonyolításhoz alapos reménye lehetett, s nem rajta mult, hogy zavartalanul keresztül nem vihette. Egyfelől önön magak a részvényesek köréből (alig hihetni!) többen, előbb már a közgyűlésben, aztán peruton indították meg a manővert arra, hogy a társaság ellen a csőd megnyitással (minthogy ezt megérteni csakugyan nem lehetett, az a hír támadt, hogy ezen manőver ügyvédekől származik; bizonyos, hogy akkor még 30,000—35,000 csödbejelentés esetére ezek közül jelentékeny kereset kínálkozott, de ezen célnak az érdekelt tiszteletreméltó ügyvédek karnak egy tagjára sem lehet, nem szabad ráfogni). Másfelől a biztosított felek számosan, Budapesten is, Debreczenben is, keresetekkel támadták meg

a Tiszát le nem járt biztosítási összegeknek bírói letébe helyezése iránt; Budapesten elutasították, Debreczenben azonban június 30-án csakugyan hozott oly ítélet, melyben a felszámoló bizottság le nem járt biztosítási összegnek letételére s a költségek megfizetésére köteleztetett. Ezen nyomon aztán hasonló igényekkel a felszámoló bizottság ostrom alá vétetett, az pedig természetesen kimondotta, hogy amik ítéletnek — mely kétségkívül a kereskedelmi törvény téves értelmezéséből s alkalmazásából eredt — s amaz igényeknek nem felelhet meg, mint-hogy ez az összes biztosított felek díjtartalékát képező vagyon megosonkítására, sőt elpusztítására vezetne és elhatározta, hogy ha mégis netán az ítélet nyomán a társaság ellen végrehajtási, majd biztosítási megtámadások intéztetnének, egyesek javára foglaldások foganatosítása meg ne engedtesék, hanem a fizetés megszüntetés bejelentése mellett a csődyitás kérelmeztesék. Ugyanez volt szövegben, hogy a felszámoló bizottságnak a budapesti házak eladására kiküldve volt tagjai jelentéseikben konstatálták, hogy azokért a jelen viszonyok közt a mérlegben szereplő 561,000 fit. értéket megkapni nem lehet, sőt a vételi ajánlatok szerint 15,000 forintnyi hiány fogna előállni, ha csak az eladás el nem halasztanák, a mi egyelőre csak rendes és zavartalan üzleti működés mellett törtenhetnék; a csődyitási kérvény tehát július 25-én beadatott s a csőd ugyanaz nap megnyitott.

Hogy mily numerikus értékű vagyon az, mely csödbejutásba jutott, csak akkor lehet meg tudni pontosan, ha a tömeg letárolva s a mérleg elkészítve lesz, ezen a tömegmondok szorgalmas munkálkodik. Előrelátható, hogy a befizetett mintegy 400,000 fit részvénytöke (melyből már a mult 1883-iki mérleg szerint a veszteségek után csak 26,000 forint maradt fenn) teljesen elvesztett, tehát a csödyvagyon célszerű értékesítése mellett csak a biztosított felek gyors kielégítésére kell gondolni és törekedni.

A csödyvagyon legjelentékenyebb részét a budapesti, névszerint: a Maria-Vaséria-utcazi, a Duna-partra s halpiacra kiszögellő kalap-utcazi és a „Veres kutya” nevű kobányai három ház képezi, melyek értéke a mérlegben 561,000 fittal szerepel, a fentebb jelzett 150,000 fit, mondjuk 161,000 fit hiány mellett most ez érték mintegy 400,000 fitra vehető fel, de ezt jelzálogos adósság terhelé 195,000 fit, melynek levonása után fennmaradhat még a csödytömegnek 205,000 fit. Egyéb vagyon a társaságnak a mult évi mérleg szerint még 400,000 fitot meghalad, az nagyrészt különféle című követeleésekből áll. Önként érthető, hogy ezeket a csödytömeg képviselői nem fogja egy realizálhatni, mint a felszámolási művelet folyamán törtenhetett volna, ez minden üzletnél így van, s így még csak megközelítőleg sem lehet azt mondani, hogy ezen tétel e csödytömeg pénztárába mino összeggel fog befolyjni.

A mi a csödyhitelezőknél, a biztosított feleknek követeléseit illeti, ezek összegét még csak a bejelentés után lehet majd pontosan ismerni; június végéig a hatályban állott életbiztosítások összes állománya az egy millió közel százezer forinttal haladta meg a biztosított felek a csödytömegeből az összes befizetett díjakat fogják igénybe venni, nem várható, hogy ez a csödytömegeből kikerüljön, de igenis valószínű, hogy arra olyan kvótát kaphatnak, mely tisztességes visszavásárlási értéknek megfelel, ha csak a hosszas csödyeljárás költségei a tömeget nagyon meg nem apasztják.

A HAMUBAN.

Elbeszélés.

J. N. után.

(Folyt.)

— Valóban?
— Bizonyára nagy igazságtalanságot. Eltitkolhattam volna ugyan, de minden romlottságom dacára, nem vitt rá a lelkem, hogy őt megcsaljam.
— Az öreg ember őszintesége meghatotta Andrt s haragját nagyon lehűtötte.
— Beszéljen hát, én kész vagyok vallomását meghallgatni.
— A vén kalandor megosvavargatta kétágu szürke szakállát s nagyon savanyu képet vágott.
— Ah: — sohajtá, — a beszéd ezuttal igen-igen nehéz lesz. Ha választanom lehetne, inkább a Himalaya csúcsát másznom meg...
— No, ha úgy fél ön vallomásától, — szólt André mosolyogva, — én felmentem őt; ugy is szükségtelen, miután én már mindent tudok.
— Ah: — kiáltá Pierre ijedten felugorva. — Hogyan, ön mindent tudna? ...
— Azt hiszem igen. Nemde az én 99,000 frankomról akart ön beszélni?
— Az ön 99,000 frankjáról? ... Ezer corvett! ön valóban tud mindent. De hát ki az ördög mondhatta meg önnek, holott rajtam kívül egy lélek sem tud a dolog felől? ... Mondja, ki mondta meg önnek?
— Ön maga.
— En?
— Igen. Olvassa csak!
— Es Sauvain átadta a kagylós fedetű szekrényében talált levelet.

Toucard bepillantott az irásba és elpirult.

Saját irásom, — mondá, — ismerem, bár tizenkét évvel fiatalabb mint én! ... Megmertem volna esküdni rá, hogy e levél soha sem jutott el anyjához.

A mint látja, csalódtott — Hanem arról meg vagyok győződve, hogy négy hónappal ezelőtt, mikor a pénzt felvettem, ön még nem ismerte e levél tartalmát.

— Még 48 órával ezelőtt sem!
Ekkor André elbeszélte minő csodálatos módon jutott e levél birtokába.

— Mégis csak van gondviselés, — mondá Pierre fejét csóválva, — kell lenni valami láthatlan kéznek, mely belenyúl sorunkba s előbb utóbb napfényre hozza tet teinket. Minő jó, hogy magam voltam az első, ki vétkeket bevallottam. — Én ön tönkre tettem.

— Ah! — sohajtá André, — nem a pénz elvesztése volt az, a mi nekem fájdalmat okozott.

— Tudom, tudom s épen ez teszi bűnömöt megboosáthatatlanná. Hallottam, hogy öreg szomszédja leányával együtt megszökött ön elől.

— Bah! — szólt André vidoran — Is-ten segítségével majd újra megtaláljuk őket.

A vén kalandor bizonyos nyugtalansággal meresztette apró szeméit a festőre.

— Az ördögbe! — kiáltá, — ön való-ságos bölcsész.

— Hogy érti ön ezt?

— Hogy értem? ... Ezer corvett! Egy sehonnai megfosztja őt örökségétől, feldúlja szerelmi boldogságát, s ön a helyett, hogy agyon öklözné vagy megfojtaná, egészen nyugodtan cseveg vele.

— Lelkemre, kedves ur, — szólt André nevetve, ha tegnap vagy ma reggel került volna ön szemem elé, nem tudom, mennyire feledkeztem volna meg magamról; de a lépés, melyet ön tett, a töredelem, melylyel könnyelműségét ön maga bevallja, egészen lefegyverez; azért szót se többet erről. El-hozta ön a pénzt?

— Pénzt? — kiáltá Pierre csodálkozva — Ah, ezer corvett; azt hiszem, nem értjük egymást.

— André megreszketett.
— Hollah! Toucard mester, talán csak nem akarja ön magának megtartani, ami nem az öné.

— En nem szólok semmit! Tekintsen ön csak végig rajtam! ... Ugy néz-e ön ki, mint valami töképezés? Mondja: Ugy néz-e ön ki, mint valami bankár, aki önnek 99,000 frankot akar megtéríteni? ...

Es valóban Pierre Toucard e pillanatban oly nyomorultnak nézett ki, hogy az ember, csupa köayörületből, hajlandó lett volna két soust dobni neki.

André szíve elszorult, amint a nyomor eme kirívó bérruháján végig nézett. Arca halotthalvány lett s fájdalmában nem bírt egy hangot se kiejteni.

— Nos, nos? — kiáltá Pierre, kit a szegény festő halványasága megijesztett. — Most már nagyon is soká néz ön engem. Nyugtassa meg magát, az Istenért, igyék egy pohár vizet!

— Ah; — nyögé végre a festő, — tehát igaz?

— Mi? Nem tudom mit gyanít ön, fiatal ember, de anyai bizonyos, hogy szerencsétlen nyervágyam által megvakítottva, mindent koszkára tettem és ... és buktam.

— Tehát mind, mind elvesztett!

— Mind, mind, az utolsó sousig!
— Semmi sem maradt meg?
— Csak adósság!
— Atyám öröksége eszerint ...
— Eltűnt, füstbe ment, mintho nem is lett volna!

— Ah, vén gazember! — kiáltá Sauvain dühösen s torkon ragadta az öreget.
A kalandor szeméit a szorítás folytán kidüledtek, arcát elborította a vér, de ő nem igyekezett ellentállni vagy magát védeni, hanem kezeit rongyos nadrágjának zsebeibe dugva, nyugodtan maradt.

— Csak rajta, fiatal ember! — mondá, — üssön, fojtogasson, öljön meg ön engem! ... En semmirekellő vén tolvaj vagyok s nem érdelek egyebet, mint akasztótófát!

André eleresztette az öreg torkát; ősz hajára tekintett s nem bírta többé kezeit felemelni reá. Kétségbeesésében magánkivül vette magát egy szekre s hangos zokogásban tört ki.

Róza, Róza! kedves, szegény Rózám! Pierre Toucard láthatólag elrészkenyült.

— Oh! — mormogá, kopasz homlokára ütve, — ezt előre gondolhattam volna! A szerencsétlen, pénzére számított, hogy kedvesét nőül vehesse! És én, nyomorult vén bűnös, utolsó reményét itt megsemmisítettem!

— No, azért nem kell mindjárt kétségbeesni! — folytató kezét André vállára téve. — Bátorság! Tudja, hogy én furfangos ember vagyok, s ha ezuttal cserben hagyott is a szerencse, rövid idő múlva újra üstökön ragadom; akkor aztán visszakapja ön pén-zét kamatosztul. Akarja ön, hogy 100,000 frankról váltót adjak? ...

(Folyt. köv.)

Napi hírek.

Városi képviselők választása.

A hónap csütörtökön délelőtt 8 órától d. u. 6 óráig tartó városi képviselői választásra ismételve felhívjuk a választópolgárok figyelmét azon értesítéssel, hogy igazoló jegyek, ha az illetőkhöz el nem juttattak, holnap is adhatók a város házában a főjegyzői hivatalban, s a városi szavazatlapot a választási helyen az igazoló jeggyel együtt minden választónak személyesen kell beadni.

A közúti vasut egyik társtudajdonosa pár napig városunkban időzött, s itt a folyó munkálatokat megtekintette. Két hét múlva ismét ide jön a közúti vasut munkái kezelésére és berendezésére nézve teszi meg az intézkedéseket. A vasut építési rendkívül gyorsan halad, úgy, hogy a pálya még e hó folyamán felépítve lesz. A megnyitás azonban a jövő hó 15-ike előtt aligha megtörténhetik, miután a gőzgépek és kocsik a gyárakból ez ideig nem fognak kiérkezni, bárha a vállalkozók a gyorsított munka miatt a rendelés nagyobb árt fizetnek.

Személyi hír. K a u t z Gyula az osztr. magyar bank alkormányzója, a budapesti főintézet elnöke kitűnő jogi és közgazdasági iró, holnap városunkba érkezik.

Gyászjelentés. Mélyen megsomorodott szívvel tudatom saját és kiskorú gyermekeim nevében, szeretett jó férjem LONDES FRIGYES-nek f. hó 11-én 50 éves korában, 16 évi boldog házassága után, rövid szenvedéssel egybekötött tüdőszélhűdés következtében, váratlanul történt elhunytát. Az elhunytak földi részei folyó hó 13-án d. u. 5 órakor fognak a kádas-utczai 1896. számú háztól az evangélikus gyászszertartás szerint, a czepléd-utczai sírkertben örök nyugalomnak átadni. Mely végtisztességetre az elhunytak rokonait és ismerőseit, bánatos szívvel meghívjuk. Debreczen, 1884. aug. 12. Lóndes Frigyesné szül. Kaszanyitzky Zsuzsanna s kiskorú gyermekei.

Tanfölgylei körlevelet intézett Kiss József kir. tanfölgylei Debreczen sz. kir. város tanácsához és Bözörmény s Nánás városok polgármester-éhez az iparos iskolák ügyében. Nevezetesen: eddig az iparos tanuló iskolákban más szakszerű olvasó könyv hiányában az elemi iskolák számára készített Gáspár-féle olvasó könyveket használták s most a közoktatási miniszter által az „Iparos tanuló iskolák” részére kiadott szerzet szerint Dr. Emericz Gyéza ipariskolai igazgató s Gelléri Mór orsz. iparegyesületi titkár több szakféri közreműködésével egy az 1-ső (vagy alsóbb) fokú ipariskolák I és II. osztálya számára való olvasó könyvet készítettek, melynek rövid jegyzetei az illető tanítóknak is sok utasítást és irányt adnak a tanításnál teendőben s az oktatás módszere és vezérelveiről. A könyv ára 50 kr. s megrendelhető Budapestről Dobrowsky és Franke könyvkereskedésében. Ennek alapján a tanfölgylei körlevél a következőkre kéri fel a czimzetteket: 1. Sziveskedjék felhívni az iparodai bizottságot arra, hogy a felügyelete alatt álló iparos iskolájának I. és II. osztályaiba a Gáspár-féle elemi olvasókönyvek helyett az Emericz Gyéza és Gelléri Mór által szerkesztett olvasókönyvet vétesse fel tankönyvvé azzal a növekedéssel az ügy sürgős volta miatt mielőbb láttassa el. 2. Az olyan iparos tanulóknak, kik iskolába nem, vagy csak kevés ideig jártak s ezen oknál fogva semmit, vagy pedig igen keveset tanultak, — az irás, olvasás, számvetés és rajzolás elemeibe való bevezetése végett, mint eddig, úgy ezután is az előkészítő osztályt az iparodai bizottság állíttassa fel, s az ezen osztályba felvett növekedéket a szükséges olvasókönyvekkel láttassa el. 3. Meltóztatassék a tek. tanács (polgármester ur) intézkedni aziránt, hogy az orsz. minisiter biztos és ipariskolai felügyelő urnak az iparodai jövő 1884/5 iskolai évi költségvetése ezen ügyben f. évben általa 402. és 403. sz. a. kibocsátott körlevele értelmében mielőbb elkészíttessék és másolatban vele közöltessék, hogy annak alapján ő is kellő időben intézkedhessék a nagyméltósága közoktatási m. kir. miniszter urnál az intézetnek államilag leendő segélyeztetése iránt.

Lódy János Czepléd utca végén levő szinkórban ma este egészen új műsorral igen érdekes előadás tartatik. A 12 éves Lódy Erzsike több ölnyi magasságban kifeszített kötélen fog játszani, mely a közönséget még eddig nem volt bemutatva. Az élvezetes előadást ajánljuk a közönség figyelmébe.

A miskolci orsz. dalárünnepély közgyűlésén a kiküldött bizottság a jury eljárására vonatkozó munkálatát mutatta be, mely felolvasatván, általános tárgyalás alapjául elfogadtatott. A részletes tárgyalás előtt B a r t a y Ede elnök indítványára kimondta a közgyűlés, hogy a díjak ezen a telen egyesek vagy testületek által ajánlatnak fel hanem a dalszövetség maga készítet arany és ezüst érmeket, valamint I. II. és III. díjat ez ezek fognak kiosztatni. Ezzel kapcsolatban A b r a n y i Kornél indítványt tett, hogy ha már felállította az egyelet az érdem rendszert, akkor szükségtelen a tervezet készítésére kiküldött bizottság által ajánlott titkos szavazás, hanem a Juryzart ülésében nyílt szavazással ítélje oda az érme-

ket, melyeket annyi dalegyletnek kiadhat, a hány azt megérdemli. — Hosszas vita után a közgyűlés elfogadta Ábrányi indítványát, azzal a hozzáadással, hogy a jury minden egyes díj odaítélését indokolni tartozik. Ezután folytatott és befejeztetett az ügyrend még hátralevő pontjainak tárgyalása, mely most véglegesen 17. §-ban állapított meg. A számvizsgáló bizottság jelentése szerint a pénztári számadások teljesen rendben találtak, ennek folytán a pénztárnoknak 1882. évtől mai napig a felmentvény megadott. A király himnusz alapjának pénztárba 365 frt 41 kr. és 43 db. arany találtak, mire nézve a pénztárnoknak a felmentvényt szintén megadták s utasították a bizottságot, hogy a mérleget nyomassa ki és küldje meg az egyes egyleteknek. Ezután az indítványok kerültek tárgyalásra. Marosvásárhely képviselőjének indítványára elhatározottak, hogy a versenytárgyak pályázata akként intéztessék el, hogy a beérkezett pályaművek közül a bíráló bizottság a legjobbat válasza ki, s azt a központ sokszorosított és küldje meg minden egyes dalegyletnek. A díjazotton kívül még jónak talált darabokat a dalszövetség saját költségén kinyomatja s azok elárulásából befolyó összegből a szerzőnek tiszteletdíjat fizet. Indítvány tétetett az iránt is, hogy tekintettel a pénztári kedvező eredményre, egy segély-alap szerveztessék, melyből oly dalegyletek kapjanak segélyt, melyek képviselőinek az orsz. dalárünnepélyeken való megjelenését anyagilag fedezni nem képesek, ez indítvány azonban „egy sebb jövő-re elhalasztott”.

Processió a cholera ellen. Marseilből írják f. hó 6-ikáról: A „cholera ellenes processio” Aix-ban minden baj nélkül folyt le. Mintegy 4000 nő vett részt benne s mintegy 50 férfi. A menet Aix főutczáján vonult keresztül Foreade bibornok érsek által vezetve s Szűz Mária virágokkal ékesített szobrának előlvele mellett; s a Notre-Dame-egyháznál állapodott meg a menet, hol az érsek megállította a népet. Ez alkalommal egy fiatal ember távolról nézte az egyházi ünnepelet s nem vette le kalapját, — egy asszony felkiált: „Ilyen lesz Franciaország jövője!”

A kolozsvári iparkamara legutóbbi ülésén elhatározottak, hogy Demeter József indítványára a kamara javaslatot intéz az államvasutak igazgatóságához arra nézve, hogy a Kolozsvárról menő személy vonatok és Debreczen közti P-L adányánál közvetlen esatlakozás létesüljön.

Templomrablás. Püspök-Ladányban kirabolták a katolikus templomot. A templom kára igen nagy. A tetseket, kik minden valószínűség nélkül nem oda valók, hanem idegenek, eddig nem sikerült kinyomazni.

Emberölés. Kolozsvárról jelentik a következő esetet: Szombaton délután egy béres és napszámó a löversenyterhez vezető uton buzát hordott két szekéren. Utközben Berki László földműves kukorica földjéhez értek és a béres odaszólt a napszámónak hogy a kukorica közül szedjen néhány ugorkát. A suhancz bement s már le is szakasztott néhányat, midőn Berki odalépett, hogy a napszámót elriassza. A napszámó futásnak eredt, de Berki a föld végén levő trágyadomboknál utóltérte. Berki Lászlónál egy régi rosdás egyszívű fegyver volt, melylyel a varjakat ijesztgette; ezzel hátra lökte a napszámót, de a serette töltött fegyver elsült s a fiu néhány perc múlva holtan rogyott a mezei útra. A mintegy 60 éves különben szelid kinézésű és modoru Berki mélyen meg volt rémülve a szerencsétlenség miatt és az odaérkezett vizsgáló bíró kérdéseire elmondta, hogy rossz szándék nem vezette; ő csak hátra akarta lökni az idegent, ki ugorkáit megdömta s fegyvere egész véletlenül sült. Berkit átadták az ügyészségnek.

Egy örült vérengzése. Grulichból írják f. hó 8-ikáról: Lachnitnak hívják azt a szerencsétlen embert, kinek szörnyű tettéről beszélnék most az egész környékben. Feleségével s 29 éves fiával a világtól teljesen elvonulva élt, senki sem járt hozzájuk, az ajtó mindig zárva volt s a jótévkők, kik néha segítették a beteges asszonyon, az ablakon nyújtották be adományait. Csak a fiu hozott naponként haza egy kis ételmezt. Tegnap reggel azonban nem vitt eledelet s nem is mutatta magát, egyszerre elterjedt a hír, hogy Lachnit a felesége ágya mellett áll, kezében késsel s senkit nem erszt magához. Erre a esendőörök betörték a lakásba s Lachnitot összekötözve bekisérték. — A szobában borzasztó látvány tárult a belépők elé. Az anya szobájában feküdt a fiu vérben, melyen több sebtátongott s feje majdnem teljesen le volt vágva törzséről. A beteg anyja valamása szerint az apa f. hó 6-án midőn fia dolgozott, egy baltával úgy vágta fejbe, hogy az rügtön szörnyet halt. Másnap aptán az örült apa hozzáfogott fia holtestének szétaprításához, hogy egyrészt megfoszthesse s a másik részét megfűstölhesse. A szerencsétlen örültet a tébolydába fogják szállítani.

Kegyetlen asszony. Borzasztó kegyetlenséget követett el a napokban Miskolcon egy asszony egy négy éves fiun. Az asszony törvénytelen házasságban él egy vasúti munkással. A férfi 3 gyermekkel övegyen maradt, és gyermekei gondozása végett magához magához vette a népet közt Fekete Eszti néven ismert nőt. Ez úgy teljesítette női hivatását, hogy legkisebbnek rendszeren

kötelet kötött a nyakára, és felkötötte a gerendára a kötél végét. A napokban is ugy tett. A szerencsétlen gyermek reggeltől estig volt ily borzasztó helyzetben. Egy arra menő figyelmes lett a gyermek nyöszörgéseire, magához szölitott egy közeli szomszédot és perhatoltak a lakásba. Borzasztó látvány tárult eléjük; az ártatlan lélek már egész megkékülve, félholtan esüggöt a kötélen. A kötél oly szorosan volt a nyakára kötve, hogy mikor már a kötelet kétféle vágták, csak nagy nehezen tudták a haldokló gyermeket nyakáról leoldani. Az ártatlan gyermek azért nem fulhatott meg a hosszú idő dacára, mert a lábai egy keveset a földet érték.

Harc egy medvével. Kis-Beszterceből írják f. hó 10-iki kelet alatt: Párnic község legelőjén Sporka nevű pásztor tegnap este szokás szerint behajtotta a nyáját, de amint ez beért a szarvasra, a pásztor nagy beütést hall. Körültekint és meglát egy medvét, amint az felkap egy juhót és elbaktat. Sporka minden fegyver nélkül a maczkó után siet, hogy elvegye tőle a prédát; de vakmerőségért nagyon meglakolt. A maczkó amint meglátta őt, elbocsátotta a juhót, neki rontott, átkarolta és jó darabig magával hurezolta. A pásztor alig bírta parirozni az ütéseket, melyeket a maczkó a talpával mért rá, folyton ordított segítségért. Jajveszékélen folytán több pásztor baltákkal fegyverkezve, oda sietett; s medve amint meglátta az embereket, elbocsátotta szerencsétlen áldozatát és sebesen elügetett. Sporka szörnyű sebeket kapott karján és nyakán, úgy hogy felgyógyulása nem igen remélhető.

A közönség köréből.

Nyilatkozat.

G á s p á r I m r e a „Debreczen” szerkesztője, mielőtt vizet látna leuhzza czimáját és általam közrebocsátandó nyilatkozat vizüjával gyötörteti magát.

Nekem eszem ágában sem volt és most sincs ellene nyilatkozni. Egy rövid, de igen érthető kis levélkében végeztem vele. Handabandázhat szaraz kereplők tenorájában ad libitum, ő rém nézve nem létezik Legfeljebb (jólleikü pápista létemre) imádságaimba foglalom nehéz állapotát.

Most is, csupán a debreczeni közönség iránti tekintetből annyit jelentek ki, hogy sem G á s p á r I m r e sem más egyetlen egy embert sem nevezhet meg Debreczenben, kinek én a mióta élek, igénybe vettem egy krajczárnyikönyvöradományát. Budapest, 1884. augusztus 11.

Törös Tivadar s. k.

Közgazdaság.

Aratási eredmények.

Arad, Bács-Bodreg, Békés, Borsod, Vas, H o n t, Szabolcs, Szolnok-Doboka, Trencsén, Udvarhely és Moson-egyben a cséplés még folyamatban van. Mezei munkások hiánya miatt újabb panaszokznak Kolozs és Szilágymegyékben, hol ugy az aratási, mint a cséplési munkálatokkal igen hátra vannak. A buza Biharban kereszténként 18 kévével 40 kilogrammot, Brassóban kereszténként 20 kévével 40 — 45 liter teljes és nehéz szemekkel, Honiban 10 kéve 30 kgr., Maros Tordában egy kereszt 40 liter, Győrben egy kereszt 45 liter és Alsó-Fehérben 20 kéve 40 — 45 liter adott! Borsodban a buza minősége ez idén rosszabb, mint tavaly. Háromszékben jól, Csanád, Szécsen, a Veszprém és Zala-megyékben közepesen üttött ki a buzatermés. A rozsaratás Hunyadmegyében még csak most kezdődött és közepesen felüli termést reménylenek. Máramaros és Szabolcs megyékben a rozstermés kitünően sikerült. Győrmezyében a rozsz keresztként 61 liter, Mosonmezyében pedig egy kat. holdon 11 fél hektoliter adott. Az árpa holdanként Bács-Bodregban 6—8 métermázsát Csanádban 16 keresztet, Temesben 8—9 hektoliter, Mosonban 11 fél hektoliter, végül Győrben kereszténként 75 liter adott. Egyéb-ként az árpatermés eredménye Háromszék és Brassóban jó, Kolozs és Zemplénen közepes A zab Csanád, Háromszék, Brassó Máramaros s Maros-Torda megyékben igen kedvező termést adott. Temesben egy holdon 9—10, Mosonban egy kat. holdon 19 hektoliter zab termett. A próbacséplés zabból Győrben kereszténként 118 literet eredményezett.

Husárak

megállapitva s bejelentve 1884. aug. 13-tól 20-ig.

46 kr. Katona Lajosnál Rózsater 10 sz. alatt.

50 kr. Gyarmsti Istvánnál mester-uczat 1442 sz. alatt. Balogh Jánosnál mester-utca 1113. sz. alatt.

Minden tökbi bejelentett mézszárszékben pedig 52 kr.

J e g y z e t: Magyar Gábor három székben 1 kiló hus nyomaték nélkül a közönség részére 8 krral, — a cs. kir. katonai kórház részére pedig 10 krral drágább. Debreczen, 1884. augusztus 12-én.

Sertésvásár.

A sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

— aug. 11.

Az üzlet változatlan. — Magyar urasági öreg nehéz — — — frt., fiatal nehéz 51.50 — 52.50, közép 52.50 — 53, könnyű 52. — 53. Erdélyi nehéz 51. — 52, közép 51. — 52, könnyű 25. — 52.50, Romániai bakonyi nehéz 52. — 52.50 átmeneti, közép 51.50 — 52. —, bakonyi könnyű 52. — — — átmeneti, eredeti nehéz — — — — — átmeneti, közép — — — — — átmeneti. Szerbiai nehéz 52.50 — 53. — — — átmeneti, közép 52. — — — 52.50 átmeneti, könnyű 52. — — — 52.50 átmeneti. — Hízó 1 éves élőszuliban 4% levonással —, 2 éves — — — — — öreg — — — — —. Az árak hízalt sertéseknél páronként 40 kilós és 4% százalékos levonással kilogrammonként értendők. Romániai és szerbiai sertések, melyek mint átmeneteliek adtak el, vevőknek páronként 3 aranyban vám fejében megtérítettek.

Legujabb.

(„Debreczeni Ellenőr” eredeti táviratai.)

Budapest, aug. 13. A magyar államvasutak központi személypályaudvarának megnyitása aug. 16-ra kitűzött.

Versailles, aug. 13. A congressus a köztársasági elnökség megszűntetését, az elnöknek általános szavazatjog alapján való közvetlen választását, a senatus eltörlését, a senatusi választási törvényre vonatkozó határozatok eltörlését egykori uralkodó családokból származott hercegek, francia területen való tartózkodásának megtiltását, javaik elkobzását célzó indítványokat elvetette. Ma valószínűleg befejezi munkálatait.

Konstantinápoly, aug. 13. Binder osztrák-magyar aiatvalót a rablók szabadon bocsátották.

VASUT.

Debreczenbe érkezik:

Budapestről	érek. éjjel	3 ó. 45 p.
"	" d. u.	3 ó. 19 p.
Szatmárról	" d. e.	11 ó. 47 p.
"	" este	8 ó. 30 p.
Kassáról	" d. e.	11 ó. 15 p.
"	" este	6 ó. 50 p.
Nyiregyházaról	" éjjel	11 ó. 39 p.

Debreczenből indul:

N.-Várad—B.-pest felé	d. e.	12 ó. 07 p.
"	este	8 ó. 50 p.
Szatmár felé	" d. e.	4 ó. 32 p.
"	" d. u.	3 ó. 49 p.
Kassa felé	" d. e.	9 ó. 45 p.
"	" d. u.	3 ó. 35 p.

Felolós szerkesztő és kiadó lapfőnökönk: V e r t e s i A r n o l d. Főmunkatárs: K a r c z a g V i l m o s.

Nyilt-tér.

IGÉRVÉNYEK

M. k. nyeremény sorsjegyre főnyeremény 150,000.

Huzás augusztus 14-én. 3 frt és bélyeg.

30% Osztr. földhitelintézetű sorsjegyre főnyeremény 50,000 frt.

huzás augusztus 16. 1 frt és bélyeg.

Az ipar-egyesületi takarékos és hitelintézetnél.

Orvosi tekintélyek által veső, huygdara, köszvény és hólyag bántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál rendelve.

Salvator

— égvé yes vasmentes savanyúvíz —
szénsavdús, lithium tartalmu forrás
Borral használva igen kellemes üdítő italt szolgáltat.
Kapható asanyvíz-tervezkedésben s legjobb gyógyertáran.
A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen
Budapesten főraktár EDESKUTY L. árnál.

Árverési hirdelmény.

Alantírott kiküldött h. végrehajtó az 1881. LX t. cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, miként a nánási kir. járásbíróság 1881. p. sz. alatti végzése által Fried Farkas végrehajtó járára Auspicz Adolf ellen 1440 frt. tőke, ennek kamatai, 59 frt. 45 kr. eddigi s

ezutáni költségek erejéig bíróság lefoglalt 932 frt. 09 krra becsült bolti cikkekkel álló ingóságok végrehajtást szenvedett üzlet helyiségében f. évi guszpus hó 17-ik napján d. e. 9 órakor a többet ígérőknek készpénz fizetés mellett elárvereztetnek.

H. Nánás 1884. aug. 9-dik napján.

MURAKÓZY GÁBOR
h. végrehajtó.

! Előnyös kereset !

Kereset Minden állású személyek állam és díjsorsjegyek havi lefizetés melletti eladására (az 1883. évi XXXI. törvények alapján) mindenhol előnyös feltételek alatt felvétetnek. Ajánlatok küldendők:

A fővárosi váltóüzlet-társasághoz
Budapesten.

ÁRVERÉSI HIRDELMÉNY.

az „ISTVAN” gőzmalom készítményeinek
— készpénz fizetés mellett. —

Árak ausztriai értékben
kölségmentesen

KÖTELEZETTSÉG NÉLKÜL, DEBRECZENBEN
ingyen zsákkal.

AB. Asztali dara nagyszemű	100 kiló	19.40
C. Szinte középszemű		18.40
O. Királyliszt		18.40
1. Lángliszt		18.—
2. Montliszt		17.60
3. Zsemlyelisz 1-ső rendű		16.20
4. " 2-od rendű		15.80
5. Fehér kenyérlisz 1-ső rendű		15.—
6. szinte 2-od " "		14.—
7. Közép kenyérlisz 1-ső " "		13.40
8. " 2-od " "		12.40
8 1/2 Barna " 1-ső " "		11.40
8 3/4 " 2-od. á 70 kgr.		10.—
9. Láblisz " á 70 kgr.		8.40
10 Veres liszt " á 50 kgr.		—
11. Finom korpa zsákkal 50 "		5.60
11. " " " " " " " "		5.—
12. Durva korpa zsákkal á 50 kgr.		5.20
12. " " " " " " " "		4.60
Simán őrölt búzaliszt zsákkal 75 kgr.		10.—
Ugyanaz " " " " " " " "		9.40

DARA és LISZT.
25 kilós zacskókban

100 kilogramm zacskóval együtt
60 krral drágább.

Debreczen, 1884. aug. 3.

Kiseb vételeknél 60 krral drágább.

27

27

27

Jelentés.

Tisztelettel jelentem, hogy üzletemet

a czepléd-utcai magy. kir. kincstár épületében,
Bosznay czéggel szemben lévő szeglethelyiségbe,
dusan berendezve, helyeztem át.
Főtörvényem leend a n. é. közönség bizalmát, úgy mint eddig továbbra is
kiérdemelni.

Kiváló tisztelettel

BAUM MIKSA.

27

27

Tetemesen leszállított
olcsó áron

ajánl

KUNZ JÓZSEF és T^SA
satin,

creton, barege és

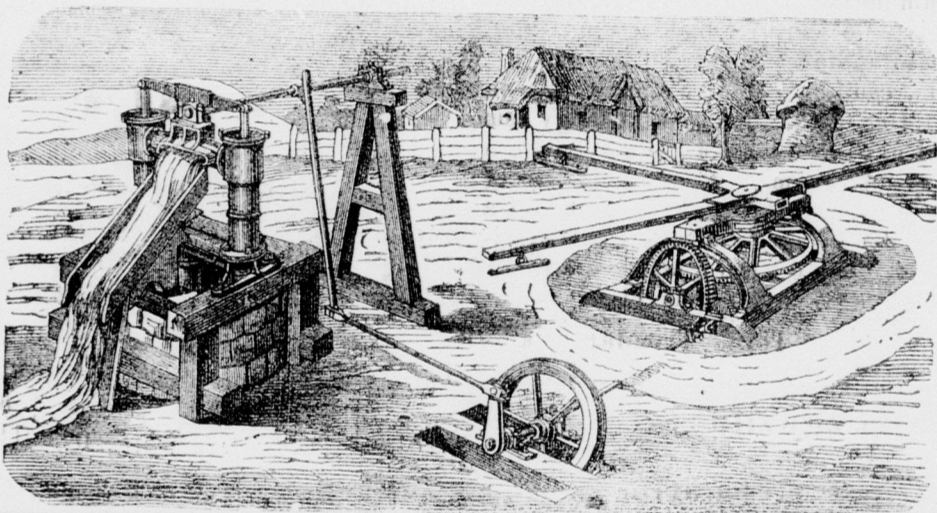
többféle

ruhaszöveteket.

Alapított 1858-ban.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tüzelőszerek gyára, harang és ércöntődeje.
BUDAPESTEN ROTTENBILLER-UTCA 66.

Ajánlja gyártmányát mint magyar különlegességet,

kutakban és mindennemű szivattyukban

Ezzel teljes vízvezeték berendezését városok, földbirtokosok és magánok részéről, modern technikai alapon és kedvező feltételek mellett, ajánlkozik

KÖZ- és MAGÁN-FÜRDŐK
felszerelésére

szagmentes ürszekek

felállítására és minden vízművi munkát gyors és pontos kivitelére.

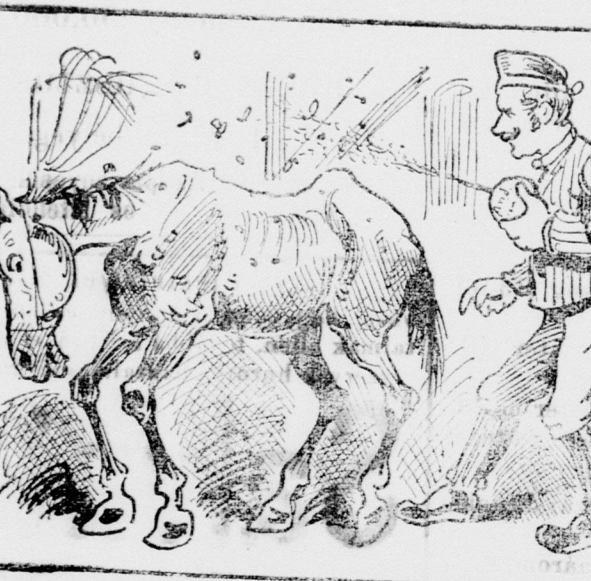
Képes árlapok, és részletes költségtervezetek kívánatra díjmenten káldetnek.

EGYETLEN BELFÖLDI SZIVATTYU GYÁR.

Andel J. tengerentuli pora

felülmulhatlan minden rovar gyökeres kiirtására u. m. :

poloska, bolha, svábbogár, muszkaféreg, hangya, rinya és tetű stb.
Különbféle rovarok ellen. Szállodáknak. Kerti telepítvényeknek.

Istállóknak.

Vendéglőknek.

Szárnyas helyiségeknek.

Raktár Debreczenben: Geréby Fülöp kereskedésében és Dr. Rotschnek W. Emil gyógyszer-tárában.
Ara bádagszelenczékben 20, 40, 60, és 80 kr., 1 frt., 1 frt 50 kr., 2 frt., 5 frt., 1 ko. 5 frt., egy porfecskenéző 30 kr.

Debreczen, 1884. Nyomatott a „Debreczeni Ellenőr” könyvnyomdájában. Piacz, SIMONFFY-ház.

Halkások és istállóknak nélkülözhetetlen a mennyiben azokat 10 percz alatt a felteke kollemlenon legyeketl megsebzalidija, ugy szinten a szárnyasok ferginek és azok istállójának tisztítására.

Az Andel J.-féle tengerentuli por kiirt még látszata sem marad fenn. mindenemű rovarit természetesen felteke gyorsasággal és biztonsággal, hogy a létező rovaroknak